

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1. V. Post reditum Christi in cœlum statim mundus renouandus sit.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

utrobique enim eadem ratio est. Imo tota ratio ob quam opera omnibus manifestabuntur erit, ut sententia æquitas ac iustitia omnibus patere possit. Et ita sentiunt Patres supra citati. At vero sententia illa generales, ut credi potest, voce sensibili proferetur, quod sentit Anselm. in Elucid. Et Abulens. Matt. 25. q. 333. & frequentius Scholast. d. 47. propter rationes tractatas precedenti sect. quia cum iudicium sit sensibile, & à iudice humano, & visibili, decet, ut etiam sententia proferatur aliquo modo sensibili: ergo saltem proferetur hoc modo quoad generales sententias.

Vltimo colligi potest ex dictis, finita sententia absoluentium ac dissoluentium esse iudicium. Tū quia nihil iam ibi superest agendum, cum sententia sit vltima forma iudicii: tum etiam quia eū sententia Christi sit efficax statim sine mora executioni mandabitur, & ideo per modum efficacis imperij ab ipso proferetur. *Ita maledicti, & Venite benedicti.* Statim ergo aperietur terra, ut damnatos deuoret, & ipsi ire incipient in ignem æternum: Beati vero cum Christo recipientur in celum. Quanto autē tempore duraturum sit iudicium hoc incertum esse docet Aug. l. 20. de Ciuit. c. 1. Nā licet communiter appelletur dies iudicii: non tamen ibi dies sumitur proprie pro naturali die, sed pro toto tempore, quo fiet iudicium: est autem verisimile, nec duraturum tantum per instant, ut supra dictum est, nec magna temporis mora, quia non erit Christo necessaria ad conuincendas singulorum conscientias, & sententiam proferendam. Quod etiam insinuat verbis illis Christi, *Sicut exiit fulgor ab Oriente, & pariet vsque in Occidentem, sic erit aduentus filij hominis.* Hac enim similitudine declaratur, breue futurum tempus, quo durabit Christi præsentia in hoc inferiori mundo in secundo aduentu suo. Quod etiam significatur in illo Malach. 3. *Ero testis velox maledictis, adulteris, &c. ut perperdit Aug. 20. de Ciuit. cap. 26. & ita etiam sentiunt Scholastici frequentius dicta d. 47.*

DISPUTATIO LVIII.

In quatuor Sectiones distributa.

De statu Christi, & totius vniuersi post peractum iudicium.

Explicatis omnibus quæ de secundo Christi aduentu, ac generali iudicio necessaria indicauimus, ut huic tandem operi finem imponamus, reliquū est, ut de statu Christi Domini post iudicium disseramus: nihil enim aliud tam de mortali, quam de æterna ac Beata Christi Domini vita considerandum superest. Quia vero vbi fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ, & quia caput, ac totum corpus statum eiusdem rationis, atq; idem regnum possidebūt, ideo simul statum Beatorum omnium, qui cū Christo regnabunt, explicabimus. Ac deniq; quia totus hic mundus renouandus est, ut sit amplissimum, atq; ornatisimum Christi, Beatorumq; domicilium, & circo ab hac mundi renouatione disputationem exordiemur, ut tandem in æternæ felicitatis consideratione finiatur.

SECTIO I.

Virum post reditum Christi in celum, statim mundus renouandus sit.

P Rincipio statuendum est (quod in quæstionis titulo supponitur) finito iudicio, Christum cum omnibus electis eadem, vel si fieri potest, maiori gloria, & triumpho reditum in celum, vnde ad iu. Fr. Suarez. Tom. 2.

A dicandum descenderat. Hoc de fide certum esse videtur, quia secundum fidem propria sedes, & locus beatorum corporum est supremum celum, ut supra dixim⁹ de ascensione Christi agentes, & late disputat Aug. li. 13. & 22. de Ciuit. per plura capita: cum ergo Christus inde descenderit ad iudicium peragendum, illo finito illuc reditur⁹ est, ut ibi perpetuo cum suis electis regnet iuxta illud Paul. 1. ad Thessalon. 4. *Simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus: & hoc significauit ipse Christus illis verbis. Venite benedicti patris mei, possidete regnum.* Nam in illo verbo, *Venite*, luum reditum in celum indicat, clarius vero in verbis illis Matth. 24. *Sicut fulgur exiit ab Oriente, & pariet vsque in Occidentem: ita erit & aduentus filij hominis, vbi cumq; fuerit corpus illud congregabuntur & aquila.* Ex quo aliqui colligunt, Christum venturum ad iudicium ex Oriente, rediturum autem versus Occidentem. Ita significat Damascenus libr. 4. de fid. capit. 23. vbi hanc causam inter alias reddit illius antiquæ consuetudinis & traditionis, fundendi preces versus Orientem, cuius meminit etiam Aug. lib. 2. de sermon. Domini in monte. cap. 9. & Iustin. q. 118. ad Gentes. Basil. libr. de spiritu sancto. cap. 27. Epiphani. hæres. 19. *Quocirca, inquit Damascenus, eius aduentum operientes ad Orientem adoramus.* Sed siue rediturus sit versus Occidentem, siue eadem via, qua venerat, certum est tamen, non permanfurum in terra, sed ascensurum in ciuitatem sanctam Ierusalem, cuius felicitatem describit Ioannes Apoc. 21. & 22. concludens, *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere vnicuiq; secundum opera sua. Beati, qui lauant stolas suas, ut sit potestas eorum in ligno vite, & per portas intrent in ciuitatem.*

Secundo hinc fit, eadem certitudine sentiendum esse, finito iudicio, reprobos descensuros in infernum, iuxta illud. *Ite in ignem æternum, quod expresse traditur Apo. 20. Infernus, & mors misi sunt in stagnum ignis.* Vnde probabiliter colligitur, ad vocem, & imperium Christi aperiendum esse magnum terra hiatus, ut corpora damnatorum descendant. Cum enim illa corpora sub ilitatis dote nō sint affecta, nō possunt terræ corpus penetrare, nec oportet hoc miraculum tunc fieri, facilius enim est, terram aperiri ad deuoranda illa, maxime cum hiatus ille terræ deseruire possit ad perfectam mundi purgationem, & renouationem, ut postea dicemus. Quin potius, ut hoc obiter dicamus, multi existimant illum hiatus terra perpetuo permanfurum oculis peruium, ut possint Beati oculis etiam corporeis penas damnatorum intueri, nam ut Lactantius ait libro septimo capit. 26. *Omnis turba impiorum pro suis facinoribus in conspectu Angelorum, atq; iustorum perpetuo igni cremabitur in æternum.* Atq; idem docet Greg. ho. 40. in Euang. & Anselm. in Elucidario, & Mag. cum Theologis in 4. dist. 50. Qui tamen non declarant, illam visionem futuram esse corporalem, necq; ad statum, & perfectionem Beatorum necessaria videtur. Multoque minus necessarium, ac decens videtur, ut hiatus ille perpetuo in terrā duret, qui & præternaturalis est ipsi elemento, & ad vniuersi pulcritudinē, vel ad gloriam Beatorum nihil conferre potest: & alioqui ad damnatorum hominum penas spectat, ut lumen cæli videre non possint. Aduertendū autem est, hoc, quod dicimus, solum esse certum de demonibus, ac de hominibus qui propter peccata propria damnantur: nam de paruulis incertum est, quem locum sint habituri, supposito, ut magis pie, ac probabiliter creditur, non esse igne inferni cruciandos, de qua reali-bi dicemus, quoniam ad præsentem disputationem non spectat.

Tertio dicendum est, post reditum Christi in celum, mundum esse renouandum. In qua assertionē duo continentur: primum est, in fine mundi, & tempore vltimi iudicii futuram esse singularem mund-

Isai. 65.

direnouationem, & quasi alteram recreationem. Hoc sepe est in Scriptura promissum, Isai. 65. *Ecce ego creo celos novos, & terram nouam, & non erunt in memoria priora, & non ascendent super cor. Sed gaudebitis, & exultabitis in sempiternum in eis, quæ ego creo: & capit. 66. Sicut celi noui, & terra noua, quæ ego facio stare coram me, dicit Dominus, sic stabit semen vestrum, & nomen vestrum: & Apoc. 21. Vidi calum nouum, & terram nouam, primum enim calum, & prima terra abiit. Quæ loca intelligenda esse de corporibus celi, & terræ, & de sensibili, ac materiali eorum alteratione, & innouatione in fine mundi futura, docent Sancti omnes ea exponentes, & satis explicuit Petrus 2. epist. cap. 3. ubi cum dixisset, hæc omnia esse dissoluenda concludit, *Nouos vero calos, & nouam terram secundum promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat.* Ratio vero huius innouationis in promptu est. Quia mundus est propter homines, & præsertim propter electos, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi: cum ergo status electorum hominum adeo sit innouandus, ac perficiendus, decet, vt totus hic mundus innouetur, ac perficiatur modo consentaneo huiusmodi statui Sanctorum hominum. Item quia nunc mundus habet statum generationibus, & corruptionibus accommodatum: sed post iudicium cessabit generationum ac corruptionum perpetua successio: ergo oportet, vt status etiam mundi innouetur, & statum recipiat immortalis vitæ proportionatum. Et hoc est, quod Paulus aiebat ad Roman. 8. Expectatio creature reuelationem Filiorum Dei expectat: vanitati enim (id est perpetuæ mutationi, ac successioni) subiecta est non volens, sed propter eum, qui subiecit eam in spe, quia & ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis, in libertatem gloria Filiorum Dei: & ideo subdit. Quod omnis creatura ingemiscit, & parturit. Per hanc metaphoram explicans imperfectionem præsentis status totius mundi, sub quo dicitur ingemiscere creatura, & parturire expectando, & quasi appetendo perfectionem, atq; innouationem suam.**

Apoc. 21.

Petr. 2. 3. Cum mundus post iudicium renouandus.

1 Cor. 3.

Rom. 8.

1 Cor. 15. Probatio ex scriptura.

Psalm. 109. Heb. 10.

ad Eph. 6.

Chrysostom.

Posterior pars propositæ assertionis erat, hanc innouationem futuram peracto iudicio, & post reditum Christi in calum, quæ non est certa. Aliqui enim Theologi vel omnino, vel magna ex parte ponunt hanc renouationem futuram ante iudicium, vt constare potest ex ijs, quæ tradimus Disp. præcedenti, sect. 1. & amplius patebit ex ijs quæ sequentibus sectionibus dicemus, ubi & autores insinuabimus, & varias sententias, ac rationes pertractabimus, quod hic commode præstari non potest. Nunc breuiter probatur primo nostra sententia ex Paul. 1. ad Cor. 15. dicente, *Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo, & patri, cum euacuauerit omnem principatum, & potestatem, & virtutem: oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimici os eius sub pedibus eius.* Ex quibus verbis, ac vero eorum sensu hæc rerum series, & ordo colligitur. Primum, Christum regnaturum esse, regendo, & gubernando Ecclesiam, electos, & amicos suos congregando, hostes autem debellando, donec illos sibi perfecte subiciat, iuxta illud Psalm. 109. *Sede à dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum:* & ad Hebr. 10. *De cætero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius.* Quod fit in toto Ecclesiæ militantis progressu, consummabitur autem in die iudicii, quâdo Christo flectetur omne genu, & tunc adolebit omnem principatum potestatem, ac virtutem. Quæ verba de dæmonibus multi interpretantur, in quibus horum ordinum distinctio permanet. Vnde ad Eph. 6. dicit Paulus nobis esse colluctationem aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum: qui nunc non sunt aboliti prorsus: permittitur autem eis nulla potestas vsque ad diem iudicii, & tunc cessabit, & potestati Christi omnino subicientur, vt recte exponit Chrysostom. hom. 39. in 1. ad Cor. quem

Oecumen. & Theoph. sequuntur, & in eadem sententia est Theodoretus. Postquam autem in die iudicii omnia Christo fuerint subiecta, tunc in calum cum suis rediens tradet regnum Deo, & Patri, non se regno spolians, sed totum illud offerens, ac representans Patri in illius honorem, & gloriam, ostendens, ipsum esse (vt ait Ambros.) ex quo omnis paternitas in calo, & in terra nominatur, & perducens totum suum regnum ad eum statum, in quo clara Patris visione fruatur, & summa rectitudine voluntatis & charitatis in illum tendat, eiq; deferuiat. Deinde autem finis, id est, consummatio, & omnimoda perfectio rerum omnium ad perfectionem mundi pertinentium, vt significauit Anselmus, seu cessatio temporis, & generationum omnium ac corruptionum, tunc enim dici simpliciter potest futurus vniuersi finis, seu consummatio sæculi, vt appellatur Matth. 24. & 28. Secundo probatur dicta sententia testimonio Aug. 20. de Ciuit. cap. 4. *Peracto, inquit, iudicio tunc esse desinet hoc calum, & hæc terra, quando incipiet esse calum nouum, & terra noua: & in hunc modum exponit illud Apo. 20. Vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit calum, & terra, & notat, non dixisse Ioannem, & ab eius facie fugit calum, & terra, quoniam nondum factum est, antequam esset de viuis, & mortuis iudicatum, sed dixit de cuius facie fugit, vt indicaret, quod postea futurum est. Quam Augustini sententiam sequitur Iulian. libr. 3. Prognost. c. 47. & 48. & Anselmus in Elucidario. Tertio tandem probari potest ratione supra tacta præcedenti disp. sect. 1. Quia donec omnes reprobi de hoc mundo expellantur, non erit commodum tempus purgandi, ac renouandi illum, quoniam per eorum præsentiam quodammodo contaminatur, nec etiam expediebat, damnatos frui, vel ad modicum tempus luce, & pulcritudine huius mundi innouati, & ad quandam gloriæ statum reducti. Quæ rationes exijs, quæ dicemus in sequentibus sectionibus, amplius confirmabuntur, & expeditur difficultates, quæ hoc loco possunt occurrere.*

SECTIO II.

Qualis futura sit hæc mundi reuolutio.

Non defuere auctores Catholicos, qui existimarēt hanc mundi innouationem futuram esse substantiali, vt ita dicam, ita vt omnia simplicia corpora tam cælestia, quam terrestria substantialiter sint annihilanda, vel saltem corrumpenda, & noua alia creanda, vel generanda alterius substantiæ, ac naturæ. Ita sentiunt ex recentioribus scriptoribus Ambros. Catharin. in commentarijs super ad Hebræos 1. & 2. Petr. 2. & Hieronymus Magius libro secundo de exustione undi, capite 6. & septimo, multa disputat in huius sententiæ confirmationem. Et Franciscus Vellefius lib. de Sacra Philosophia, capite 89. Ex antiquis vero Patribus fauere videtur huic sententiæ Hilarius in id Psalm. 118. *In æternum Domine Verbum tuum permanet in calo, vbi dicit, non esse legendum in æternum, sed in seculum, quia post hoc seculum calum, & terra transitura sunt, vt sit calum nouum, & terra noua.* Præterea Chrysostomus homilia decima quarta in ad Roman. circa illa verba, *Vanitati creatura subiecta est, per vanitatem, corruptionem explicat, dicens propter peccatum hominis, & vniuersum totum, & calum ipsum factum esse corruptibile, ac tandem esse corrumpendum: non ita vt in nihilum transeat, sed vt in aliud incorruptibile transmutetur.* Eadem repetit homil. 10. ad Populum. Et cum imitantur Theodorus & Oecumen. ad Roman. 8. Vbi Theodor. ita explicat hanc sententiam, non quod calum prius fuerit creatum incorruptibile, sed quod Deus præuidendo futurum peccatum hominis, illud corruptibile creauit.